Írta: Kaszás Péter
2013. május 12. vasárnap, 11:18 -

Tükör, melybe bepillantva, eszébe jutnak a gazdaembernek hónapokként való dolgai anno 1905. Május

„Kimegyen az ember az ő munkájára

és az ő dolgára mind estvéig.”

(CIV Zsoltár 23.)

Ime, itt van az esztendő legszebb hónapja, zöldbe, virágba borulva minden erdőn, mezőn, mintha csak a természet nászát ülné. Hej, de hát e szép hónap sokszor keserűvé válik a szegény gazdára, mert már ilyenkor gyakran jelentkezik egyik legnagyobb ellensége, a *jégeső*, a mely pár percz alatt semmivé teszi az ember legszebb reményeit.

De hát mint mindenütt, úgy különösen itt is az a fődolog, hogy az ember ne essék kétségbe, ne veszítse el a fejét, s ne panaszszal vagy zúgolódással töltse haszontalanul az időt, hanem hamarjában meggondolván magát, lásson mielőbb munkához s a mennyire lehet, igyekezzék a szenvedett kárt pótolni, ha már egyébként nem, legalább úgy, hogy veszett fejszének a nyele forduljon, a mi még mindig jobb a semminél.

Szóval szerencsétlenség esetén nem siránkozni, nem káromkodni kell az életrevaló okos embernek, hanem a csorbát a lehetőség szerint kiköszörülni igyekezni.

Ház és udvar. A szükséges tatarozásokat folytatjuk. Az ólakat gondosan kitisztogatjuk, kimeszeljük.

Szántóföld, rét, legelő. Ha a föld cserepesedésre hajlandó, a kelő kukoriczát és burgonyát igen könnyű fogassal megjáratjuk. Az őszieket, -ha szüksége mutatkozik- konkolyoztassuk, a

megdőléssel fenyegető kövér vetéseket óvatosan sásoljuk meg, a tavasziak aczatolásáról se feledkezzünk meg. A luczernát, lóherét szénának vágjuk, mihelyt virágjukat hányni kezdik. Az ugarföldeket szánthatjuk. A takarmánynak lekaszált őszi-rozs helyére, -ha földünk jó erőben van,- csalamádét, kölest vagy muhart vethetünk.

Jószágtartás. Minthogy immár a zöldtakarmánynyal való etetés megkezdődött, a here és luczerna etetésénél nagyon vigyázzunk, nehogy az állatok harmatos vagy ázott takarmányt kapjanak, vagy etetés után azonnal igyanak, mert ennek felfúvódás lenne a vége. A trokárt [1]
minden eshetőségre való tekintettel mégis mindig kéznél tartsuk. Választott borjúval ne etessünk zöld takarmányt, mert az könnyen hasmenést vagy egyéb gyomorbajt okozhat, a melytől az állat leromlik A malaczokat 8-10 hetes korukban elválasztjuk és már előbb rákapatjuk egy kevés zúzott árpára vagy zabra, hogy a választást meg ne sínyeljék, mert a satnya malaczból sohase lesz többet szép disznó. A meleg idő beálltával friss vízről, fürdőről és zöldtakarmányról gondoskodjuk a sertések számára. Az ivóvizbe egy kevés sósavat keverhetünk. A csikóknak legyen elegendő futkározó helyük, mert csak így fejlődik a tüdő, aczélosodik a láb. A heréléseket a hol kell, végezzük még a nagy melegek beállta és a legyek mutatkozása előtt.

Baromfi. A kikelt aprójószágnak elegendő elesége legyen s ne feledjük, hogy a zöldtakarmány a baromfinak is nemcsak igen jó, de szükséges. Az ólak tisztántartására kétszeres gondunk legyen, mert tetvek és rüh nagyon elkínozzák a baromfit.

Gyümölcsös. A faiskolát kapáljuk, a gyomtól tisztán tartsuk. A megfogamzott oltványokat a kötésből kibontjuk, a fattyúhajtásokat levágjuk, úgyszintén a vadhajtásokat is. A hajtószemre való nemesítést folytathatjuk. Ha cserebogár mutatkoznék, reggelenként lerázzuk őket a fákról és összegyűjtve a baromfinak adjuk.

Konyhakert. Gyomlálunk, kapálunk, öntözünk. A melegágyakban nevelt palántákat kiültetjük, a melegágyban hagyottakat ritkítjuk, szellőztetjük, forró napban árnyékoljuk, a dinnyét, ugorkát is heréljük; a szabadba ugyanezeket, valamint babot és tököt vethetünk.

Szőlő és pincze. A szőlőben a hiányos helyeket újra ültetjük; gyomlálunk, kötözünk, a második kapálást végezzük. A perenoszpora ellen való első permetezést e hónapban mulhatatlanul elvégezzük, még a szőlő virágzása előtt. Az új borok második fejtését, a tavalyiak első lefejtését okvetlenül be kell végeznünk. Fő gondot a még teljesen ki nem erjedt új-borokra

kell fordítanunk, mert ezek a melegebb idő beálltával mind erjedésbe jönnek, ezért jól záró erjcsövekkel kell ellátnunk, vagy legalább az aknadugót nem szabad bevernünk; ezenkívül végzendő az állandó töltögetési és tisztogatási munka, derítés, házasítás, palaczkozás stb.

Méhes. A rajok befogásáról gondoskodunk, a mézelést üres lépek beállításával mozdítjuk elő, a hereköltéseket nyomjuk el. Ha az akáczvirágból jó hordás volt, a mézpergetést ne halogassuk.

Forrás:

Kaszás Péter (szerkesztésében): A gazda ember tüköre. Jó tanácsok a szántóvetőnek és kertésznek az esztendő minden hónapjára. Budapest. Franklin-Társulat kiadása, 1905. 12-13. és 167.

---

[1] A trokár szarvasmarha-gyógyító eszköz. Ha a marha számára ártalmas dolgot eszik, felfúvódik. Gyógyítására különböző eljárások, gyógyszerek ismeretesek (pl. dohányt tesznek a szájába), legradikálisabb beavatkozás azonban trokárral, speciális késsel megszúrni, hogy jöjjön ki a „szellő”. Bal felől a csípőtől négy ujjnyira ferdén szúrnak be, majd a szúrt nyílásba üres bürökszárat, borzacsövet dugnak a szellőzésre. Volt falu, ahol a községházán őrizték a trokárt. Ha nincs kéznél a trokár, úgy kést szúrnak be a leírt helyen. Szúrás után a sebet farkasalma levével mosogatják. (Vajkai Aurél: Trokár. In: Magyar Néprajzi Lexikon 5. Akadémiai Kiadó. Budapest, 1982. 356.)